

Een nieuw paar ogen!

Videocoaching: zo pak je het aan

HANDLEIDING

Giselinde Bracke, Ine Hostyn, Ann Steverlynck & Sofie Verschaeve

Inhoudstafel

Introductie	7
1. Gezamenlijk opstartmoment	15
Een krachtige start	16
2. Video-opnames	19
Goede filmafspraken	20
Geïnformeerde toestemming	26
Moment om te filmen	26
Aantal filmmomenten	29
Omgaan met de camera	29
3. Videocoachingsgesprekken	31
De voorbereiding	32
Structuur videocoachingsgesprek	33
Focus op de kinderen	35
Een onderbouwd kijkkader	39
Van Klein Kijken naar Kinderen (KKK) naar Klein Kijken naar Jezelf (KKJ)	46
De waarde van freeze en terugspoelen	49
De rol en de houding van de videocoach	50
Moment om te coachen	52
4. Gezamenlijk afsluitend moment	53
Samen afronden is goud waard!	54
VerBEELDing: het onderzoek	57
Verbeelding – beelden als motor voor groei in interactie met jonge kinderen	57
Verbeelding XL – valorisatie van de tool voor videocoaching voor de buitenschoolse kinderopvang en het kleuteronderwijs	59
Dankwoord	61
Bronnen	63

Introductie

‘Een nieuw paar ogen’, zo vat een van de deelnemers van ons eerste video coachingstraject het samen. Voor haar is het resultaat van het traject dat ze zelf op een nieuwe manier naar de kinderen, die ze dagelijks ziet, is beginnen kijken. Die nieuwe manier is bewuster, positiever en meer kindgericht. Dit moeten we delen.

Omdat video coaching zoveel positieve effecten heeft voor zowel professionals als kinderen, maakten we deze handleiding. Daarin ligt de focus op video coaching voor professionals die kinderen tussen 0 en 6 jaar begeleiden in verschillende contexten:

- In de opvang voor baby's en peuters worden kinderen tussen 0 en 3 jaar verwelkomd in groepsopvang of gezinsopvang.
- In de kleuterschool wordt gewerkt met kinderen tussen 2,5 en 6 jaar in klasverband.
- In de opvang van schoolkinderen kunnen kinderen tussen 2,5 en 14 jaar terecht voor en na schooltijd, op schoolvrije dagen en tijdens schoolvakanties.

In elk van deze contexten delen professionals – ook met ouders – dezelfde ambitie: door middel van kwaliteitsvolle interacties kinderen ondersteunen in hun ontwikkeling en ont-plooiing. Maar dan rijst meteen ook de vraag: *Hoe kunnen we de begeleider-kind interactie zo kwaliteitsvol mogelijk maken?*

Videocoaching is het antwoord!

De handleiding en het kijkboek bieden handvaten om de totale ontwikkeling van alle kinderen te ondersteunen via video coaching, met focus op stimulerende begeleider-kind interacties. Videocoaching is een concrete aanpak om begeleider-kind interacties in beeld te brengen en in dialoog te bespreken. Deze coaching is dan de motor tot professionele groei in kwaliteitsvolle interacties met kinderen.

In het onderzoek verBEELDing werd de methodiek voor video coaching ontwikkeld binnen de voorschoolse kinderopvang. Het daaropvolgende onderzoeksproject, verBEELDing XL, werkte de methodiek verder uit voor het kleuteronderwijs en de buitenschoolse kinderopvang. Meer info over deze onderzoeksprojecten van de Arteveldehogeschool kan je achteraan lezen.

Overzicht

- **De prenten** in het kijkboek nodigen uit om samen met kinderen het KIJKEN in al zijn facetten centraal te zetten. Verrast, verwonderd, diepgaand, groot of klein, gek, onder of boven, door of in ... kijken, het kan allemaal! Wedden dat dit ook tot fijne interacties leidt?
- **De verhalen** inspireren professionals om zelf de stap te zetten naar videocoaching. Beelden zeggen immers zoveel! Ze doen nadenken, ze maken bewust, ze geven goesting, ze verwonderen, ze waarderen en bevestigen, ze dagen uit ... De bundeling bevat concrete getuigenissen van professionals die videocoaching hebben ervaren. Ze geven goesting om meteen aan de slag te gaan. Kortom, de verhalen zijn stuk voor stuk concrete voorbeelden van professionele groei in kwaliteitsvolle interactie. In de verhalen wordt telkens aangeduid wat werkzame processen waren voor de professionals die aan het woord zijn, en deze worden dan concreet toegelicht in de handleiding. Enkele reflectieve vragen nodigen uit tot gesprek over de ervaringen van anderen en zichzelf.
- **De handleiding** geeft richting om videocoaching concreet in jouw organisatie binnen te brengen. Je krijgt concrete handvaten voor elke fase van het videocoachingproces. Wat zijn aandachtspunten? Welke kijkkaders kan je gebruiken om de interactie in beeld te brengen en erover in gesprek te gaan?

Professionele groei in kwaliteitsvolle interacties is steeds het doel.

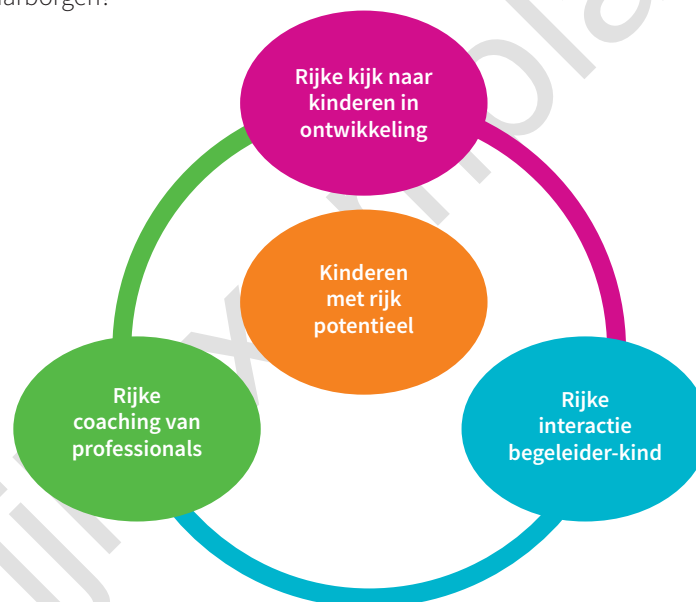
De term **kind en kinderen** wordt gebruikt voor alle kinderen tussen 0 en 6 jaar: baby's, peuters, kleuters ...

De term **professional** wordt gebruikt voor alle volwassenen die kinderen tussen 0 en 6 jaar begeleiden: kinderbegeleiders in de voorschoolse en buitenschoolse kinderopvang, leerkrachten in het kleuteronderwijs, pedagogisch medewerkers ...

De term **videocoach** wordt gebruikt voor alle personen die de videocoaching zullen uitvoeren met professionals: verantwoordelijken, pedagogisch coaches, zorgcoördinatoren, directies, coördinatoren ...

VIDEOCOACHING ALS ANTWOORD OP DEZE VRAGEN

- ✓ Hoe kunnen we de totale ontwikkeling en ervaringen van kinderen observeren?
- ✓ Hoe kunnen we die observatie binnen de eigen praktijkcontext zo rijk mogelijk maken en de focus op de kinderen zo sterk mogelijk behouden? Het gaat immers niet om mijn ervaring, maar om de ervaring van het kind.
- ✓ Hoe kunnen we onszelf en professionals coachen om vanuit die observatie blijvend te groeien in kwaliteitsvolle interacties en zo alle ontwikkelingskansen voor kinderen te waarborgen?

KINDEREN MET EEN RIJK POTENTIEEL

We zijn geïnteresseerd in wat kinderen doen omdat we ze verder willen brengen in hun ontwikkeling. We doen dit niet door kinderen op een stoel te zetten en te zeggen, 'Ik ga het je eens vertellen', maar ook niet door kinderen aan hun lot over te laten. We willen KIJKEN naar wat kinderen interesseert, we willen ons FOCUSSEN op wat ze doen en zeggen om hen vanuit deze observaties verder te ondersteunen in hun ontwikkeling. Kinderen hebben immers een inherente drijfveer om alle potentieel dat ze bezitten te ontwikkelen en ontplooien. Kinderen zijn krachtig! Ze ontwikkelen terwijl ze spelen, terwijl ze leven. Bovendien toont elk kind een natuurlijke drang om te leren. Elk kind is regisseur van zijn eigen ontwikkeling ... en maakt nieuwe 'kennis' vanuit verwondering. De inhoud van het ontwikkelingsproces is echter afhankelijk van de omgeving van het krachtige kind. Dit sluit aan bij het krachtige of rijke kindbeeld van Loris Malaguzzi (o.a. Edwards, Gandini & Forman, 1998).

EEN RIJKE INTERACTIE MET KINDEREN

Het krachtige kind ontwikkelt in een stimulerende context: in interactie met anderen (kinderen én volwassenen) en in een ondersteunende omgeving (ruimte en materialen). Kwaliteitsvolle en positieve interacties in een rijke en stimulerende omgeving zijn dus cruciaal voor kinderen in ontwikkeling.

Ook het beleid zet kwaliteitsvolle interactie als hefboom centraal.

De dimensies 'emotionele ondersteuning', 'educatieve ondersteuning' en 'omgeving' binnen het zelfevaluatie-instrument MeMoQ illustreren dit voor de opvang van baby's en peuters (Declercq, Janssen, Daems, Hulpia, Van Cleynenbreugel, Laevers & Vandenbroeck, 2016).

In het beroepsprofiel voor leraren is er een duidelijk spoor naar het belang van kwaliteitsvolle interacties in de klas: ❶ De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen en ❷ de leraar als opvoeder (Aelterman, Meysman, Troch, Vanlaer & Verkens, 2008).

In het voorstel van decreet voor de organisatie van buitenschoolse opvang en activiteiten wordt het belang van kwaliteitsvolle interacties tussen medewerkers en kinderen letterlijk benoemd als 'minimale kwaliteitsvoorwaarde' (Schryvers, Jans, Saeys, De Meulemeester, Jans & Wouters, 2019).

Uit onderzoek blijkt dat een kwaliteitsvolle interactie tussen volwassenen en jonge kinderen duidelijk positieve effecten heeft op de ontwikkeling van kinderen, ook op latere leeftijd (o.a. van IJzendoorn, Dijkstra, & Bus, 1995; Zink & Smessaert, 2009). Zeker voor kinderen uit kansengroepen kunnen kwaliteitsvolle interacties een groot verschil uitmaken op lange termijn (Leseman, 2009; NCKO, 2011).

EEN RIJKE ONTWIKKELING VOOR KINDEREN

Je zou kunnen stellen dat iedere ontwikkeling rijk is. In wezen is dit ook zo. Toch is het belangrijk om even stil te staan bij de 'ervaringen' die kinderen kunnen opdoen terwijl ze spontaan aan het ontwikkelen zijn.

Mogen de kinderen voldoende experimenteren? Kunnen ze alles wat ze kennen en kunnen in hun spel stoppen? Worden ze uitgedaagd om een stapje verder te zetten? Komen er verscheidene ontwikkelingsdomeinen aan bod? Kunnen de kinderen in hun 'flow' geraken?

De ontwikkeling is rijk als ze verschillende aspecten van de ontwikkeling omvat: cognitief, motorisch, emotioneel ... Zo focust het pedagogisch raamwerk voor de opvang van baby's en peuters op vier ervaringsgebieden: 'ik en de ander', 'lichaam en beweging', 'communicatie en expressie' en 'verkennen van de wereld' (Kind & Gezin, 2014). Ook in het kleuteronderwijs worden ontwikkelingsdoelen geformuleerd om te zorgen voor een brede ontwikkeling. En in de buitenschoolse opvang wordt ook naar verschillende aspecten van de ontwikkeling van kinderen verwezen (sociaal, taal ...).

EEN RIJKE KIJK NAAR KINDEREN IN ONTWIKKELING

Als we het hebben over kwaliteitsvolle begeleider-kind interacties of over ontwikkelingsstimulering, gaat het natuurlijk over die kleine dingen die je als professional in een kinderdagverblijf, in een peuter- of kleuterklas of in een buitenschoolse opvang kunt doen om de ontwikkeling van kinderen te stimuleren. Daarvoor moet je het kind volgen in zijn ontwikkeling, in zijn spel, in zijn 'zijn' en aansluiten bij de behoeften en interesses van het kind. Hiervoor moet je niet alleen op de hoogte zijn van het ontwikkelingsverloop van kinderen, je moet ook weten hoe je kinderen kunt observeren op een rijke manier. Als deze observaties zo kwaliteitsvol mogelijk zijn, zo holistisch mogelijk en als die observaties rekening houden met de uniciteit van het kind, dan zijn ze een motor om kwaliteitsvol te kunnen handelen.

Observeren van de ontwikkeling van kinderen is dus een kernvaardigheid!

EEN RIJKE COACHING VOOR BEGELEIDERS VAN KINDEREN IN ONTWIKKELING

Observeren is in een dagelijkse werkcontext niet zo evident: er zijn veel kinderen, het is druk, er is een dagelijkse routine die gevolgd wordt ... Schriftelijk observeren of ter plaatse observeren vraagt veel inspanning en tijd die niet naar de kinderen zelf kunnen gaan.

Er zijn heel wat bestaande observatie-instrumenten: van een kindvolgsysteem naar een zelfevaluatie-instrument naar ... Toch botsen begeleiders vaak op de grenzen van deze instrumenten. Vaak beperkt de observatie zich tot een momentopname waarbij het niet evident is om de totale context mee te beschrijven. *Wat leren we over de ontwikkeling van Tim op maandag 23 maart om 10.00 uur?* Daarbij nodigen de instrumenten vaak uit om de observatie op te splitsen in verschillende ontwikkelingsdomeinen. Er is daarbij weinig focus op de link tussen de verschillende domeinen. *Hoe zit het met de cognitieve ontwikkeling?, Hoe zit het met de emotionele ontwikkeling?* ... Maar vooral: deze instrumenten nodigen niet onmiddellijk uit tot reflectie over *'Hoe ga ik met dit kind in interactie?'*

Videocoaching is een werkbaar en doeltreffend alternatief: het maakt het observeren van en reflecteren over kwaliteitsvolle interacties mogelijk.

Stel: je kunt tijdens je werk in de klas of de opvang op de pauzeknop duwen. Je ziet de kinderen en kan ze bekijken. Wat zijn ze aan het doen? Welke initiatieven tonen ze? Welke noden zie je? Fantastisch toch? Jammer genoeg hebben we geen pauzeknop ... of toch wel?

Videobeelden uit de eigen dagelijkse praktijk zijn het uitgangspunt: dat zijn dus authentieke en persoonlijke situaties. Het is een observatiemiddel dat de totale ontwikkeling van het kind in kaart brengt en de totale ervaring van het kind in beeld brengt: het kind als uniek persoon in interactie met de wereld en de mensen om hem heen. De methodiek daagt de professional uit om – door klein te kijken naar de ervaringen, ontwikkeling, en talenten van de kinderen – na te denken over de eigen rol in rijke en kwaliteitsvolle interacties met het kind.

Onderzoek toont aan dat professionaliseringsinitiatieven waarbij men focust op de dagdagelijkse interacties met jonge kinderen een positief effect hebben op de verdere ontwikkeling van de interactievaardigheden bij professionals (zie o.a. Fukkink & Lont, 2007, voor een overzicht), en dit ongeacht de opleiding van professionals. Videocoaching maakt reflectie mogelijk op maat van elke individuele professional (Govaert et al., 2012). Recent onderzoek maakt dit hard: videobegeleiding heeft effect op de interactievaardigheden van begeleiders – zowel beginners als professionals met werkervaring (Fukkink & Tavecchio, 2010; Fukkink, Trienekens, & Kramer, 2010). De beelden laten de professionals toe even afstand te nemen van de dagelijkse realiteit en zichzelf in de positie van observator te plaatsen. De beelden lenen zich dus nadien ook uitermate om, in dialoog met een coach, te analyseren in functie van zelfreflectie over de eigen interactievaardigheden en aansluitend bij de eigen ontwikkelingsnoden. Peeters (2008) argumenteert overtuigend hoe professionaliteit in de opvang samengaat met het in staat zijn om kritisch te reflecteren op de pedagogische praktijk en hoe video net op dat vlak een sterke tool is om die praktijk zichtbaar te maken en kritische reflectie te faciliteren (Peeters, 2010). Ook Hattie (2009) bevestigt nadrukkelijk dat videocoaching werkt in de professionalisering van leerkrachten.

Een belangrijke voorwaarde voor het succes van videocoaching is een goed en wetenschappelijk onderbouwd kader om de blik te richten en doelgericht naar beeldfragmenten te kijken (Fukkink, Trienekens, & Kramer, 2010). En laat dit nu net datgene zijn wat je in deze handleiding kan vinden!

Videocoaching als traject

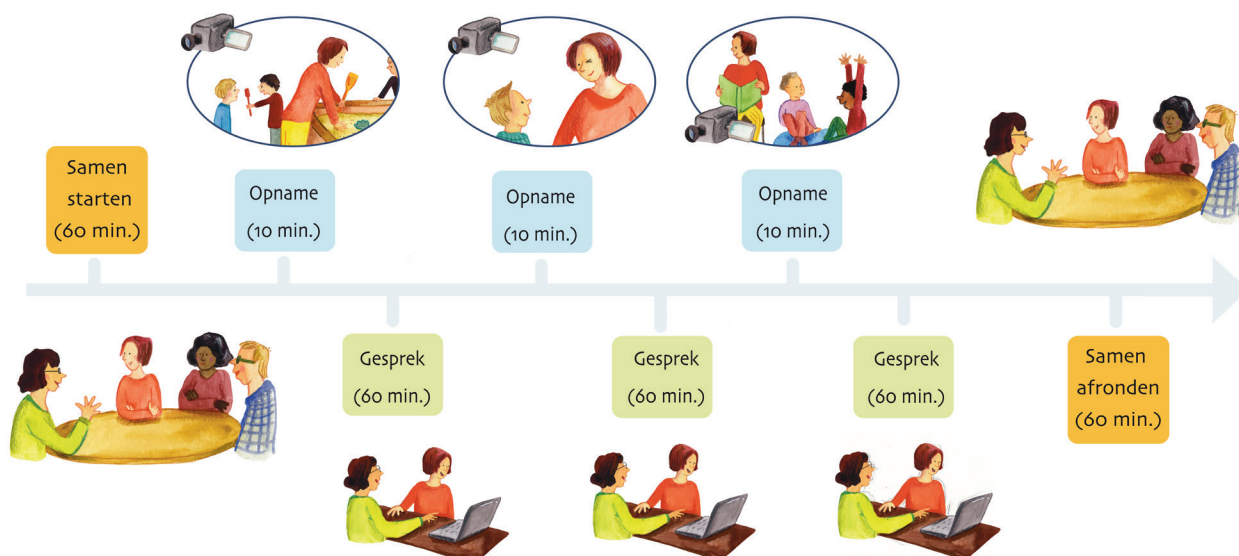
Videocoaching is meer dan filmen en daarna de opnames bekijken. Het is een professionaliseringstraject dat je samen met een groep mensen doorloopt in functie van kwaliteitsvolle interacties tussen professionals en kinderen.

Een videocoachingstraject start altijd met een gezamenlijk moment waarin de verschillende aspecten van videocoaching met alle betrokkenen worden besproken.

Daarna volgt een reeks van telkens een video-opname en een daarbij aansluitend coachingsgesprek.

Na de reeks opnames en gesprekken is er ter afronding opnieuw een gezamenlijk moment om het traject, de leerwinst en de toekomstige plannen te bespreken.

VIDEOCOACHING: EEN TRAJEKT

Tijdens een traject videocoaching zijn er een aantal vuistregels of ingrediënten die ondersteunend zijn om opnames en daarbij aansluitende gesprekken te kunnen inzetten als motor voor groei in interactie met kinderen. In wat volgt vind je een samenvatting van de belangrijkste.

Deze handleiding bestaat uit vier onderdelen, die gelijk staan aan de stappen van een video-coachingsproject:

- ✓ Gezamenlijk opstartmoment
- ✓ Video-opnames
- ✓ Videocoachingsgesprekken
- ✓ Gezamenlijk afsluitend moment

VerBEELDing

Interactie in beeld, interactie in gesprek

Beelden als motor voor groei in interactie met jonge kinderen

INGREDIËNTEN VOOR VIDEOCOACHING MET FOCUS OP INTERACTIE

- ✓ Informeer alle betrokkenen tijdens een startmoment over het waarom en hoe van videocoaching. Een veilige leeromgeving in vertrouwen is een must!
- ✓ Een evenwaardige relatie zonder evaluatie maar met nieuwsgierigheid staat voorop!
- ✓ Maak korte video-opnames van ongeveer 10 minuten.
- ✓ De betrokken begeleider blijft altijd eigenaar van de beelden. De beelden worden ook uitsluitend intern gebruikt.
- ✓ Start in het terugkijkgesprek altijd vanuit de kinderen. Klein Kijken naar Kinderen (KKK) is de boodschap!
- ✓ Benoem de initiatieven van kinderen in de interactie met het kijkkader.
- ✓ Maak de vertaling vanuit het Klein Kijken naar de Kinderen naar het Klein Kijken naar Jezelf als professional (KKK ▷ KKJ).
- ✓ Door de focus op de kinderen in de interactie is er meer bewustzijn omtrent de kwaliteit van de interactie. Vanuit deze reflectie kunnen doelen worden geformuleerd in functie van groei.
- ✓ In het terugkijkgesprek neem je als videocoach dezelfde houding aan als die die je verwacht van de professional naar de kinderen (bv. het initiatief van de begeleider staat voorop in de bespreking).
- ✓ Herhaal het proces van beelden maken en beelden bespreken een aantal keer: minimum 2 keer, idealiter 3 keer.
- ✓ Organiseer een afsluitend gesprek met de betrokkenen: zo wordt de impact duidelijk, duurzaam en versterkend.

Een nieuw paar ogen!

Videocoaching, beelden en verhalen

P R E N T E N B O E K

in kijkexemplaar

Colofon

Auteurs: Giselinde Bracke, Ine Hostyn, Ann Steverlynck & Sofie Verschaeve
Illustrator: Lise Vanlerberghe

ISBN 978-2-509-03795-4
D/2020/8132/143

© Uitgeverij Politeia nv
Keizerslaan 34
1000 Brussel
Tel. (02) 289 26 10
Fax (02) 289 26 19
info@politeia.be
www.politeia.be

Niets in deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Een nieuw paar ogen!

Videocoaching, beelden en verhalen

‘Een nieuw paar ogen’, zo vatte een van de deelnemers van ons eerste videocoachingstraject het samen. Voor haar was het resultaat van de videocoaching dat ze zelf op een nieuwe manier naar de kinderen, die ze dagelijks zag, was beginnen kijken. Die nieuwe manier was bewuster, positiever en meer kindgericht. Dit moeten we delen.

In dit mooi geïllustreerde kijkboek werden de meest sprekende verhalen over videocoaching voor jou opgetekend. Je krijgt een inkijk in wat videocoaching is. Laat je inspireren door wat het allemaal kan betekenen. Je zal zien, het is zeker iets voor jou!

Laat ook de mooie prenten rond ‘kijken en bekeken worden’ voor zich spreken. Toon de prenten aan de kinderen en laat ze zelf vertellen wat ze zien. Er zal een mooie interactie ontstaan rond observeren en hieruit leren. Geniet ervan!

Wil je zelf als videocoach aan de slag gaan? In onze handleiding ‘Een nieuw paar ogen! Videocoaching: zo pak je het aan’ gidsen we je graag verder.

“Daar krijg ik vleugels van”

Vandaag heb ik de ‘vroeg’. Voor dag en dauw sta ik paraat om mijn flinke ‘biekes’ te verwelkomen. Ik ben dit gewoon om te doen. Toch is deze ochtend anders dan al de andere ochtenden. Vandaag wordt er voor de eerste keer gefilmd in de groep. Best wel spannend! Ik weet wel dat het niet de bedoeling is om te evalueren, maar toch voel ik wat kriebels in de buik. Want een mens wil toch zijn job goed doen hé, ook al ben je op het einde van je carrière.

Gelukkig vindt de camera (met coach) het ook zinvol om vroeg uit de veren te kruipen en samen met mij de kinderen te begroeten. De coach neemt ook de tijd om op de mat enkele boekjes voor te lezen. Ik ben heel blij dat de kinderen op die manier kunnen wennen aan een camera in de groep. Ze vinden het leuk. De sfeer zit goed en ik zie dat de kinderen echt zichzelf kunnen zijn.

Mij maakt het niet uit wat er wordt gefilmd. Laat de camera maar draaien. Ik ben wie ik ben en toneelspelen kan ik niet. Enkele kinderen staan op de loopbrug en kijken door het raam. Ze zien een bouwkraan een beetje verder op een bouwterrein. Ik ga bij hen staan en kijk met hen mee. Wat er ondertussen achter mijn rug gebeurde? ...

Het bekijken van de beelden deed mijn mond openvallen en mijn hart vullen van geluk. Op de beelden zag ik wat de kinderen achter mijn rug deden. Terwijl ik met de kindjes op de loopbrug aan het benoemen was wat ze buiten allemaal zagen, kwamen er kinderen achter mij staan om mee te luisteren en mee te genieten van het kijkmoment. Prachtig! Dat had ik niet verwacht. Je denkt dat de kinderen die niet bij de activiteit betrokken zijn, gewoon aan het spelen zijn en niet mee zijn met het verhaal. Toch zijn ze erbij betrokken. Dat vind ik zeer verhelderend en is na al die jaren dat ik werkzaam ben in de kinderopvang een nieuw deugddoend inzicht: een echte slok Red Bull. Daar krijg ik vleugels van.

Tijdens deze opname had ik voornamelijk de leiding. Het was vooral ik die initiatief nam om te benoemen en de kinderen nieuwsgierig maakte. De volgende keer zou ik heel graag hebben dat er een spel wordt gefilmd waarin de kinderen meer zelf initiatief nemen. Ik ben echt benieuwd hoe ze dan zullen reageren op elkaar en ook op mij. Ik kijk er al naar uit.

Louissette, Fabeltjesland Dendermonde

“Ook de kleine interacties zijn belangrijk!”

In dit gesprek met de videocoach bekijken we samen de opname waarin ik met de kinderen een boekje lees op de mat. Ik ben onder de indruk van wat ik allemaal op de beelden zie. Ik zie vooral eerst hoe ik het boekje voorlees (mijn stem klinkt toch anders dan ik dacht) en hoe ik zoveel mogelijk dierengeluiden maak voor de kinderen.

Even verderop in het beeld begin ik spontaan te lachen. De videocoach zet het beeld stil en vraagt me waarom ik plezier heb. Ik vertel hoe ik opmerk dat L., die op mijn schoot zit, haar tong uitsteekt net als er in het boek een prent staat van een poes die haar tong uitsteekt. Ik had dit tijdens de activiteit niet gezien en geniet om dit nu te zien. De videocoach nodigt me verder uit om te kijken wat ik nog bij de kinderen zie gebeuren. We bekijken de beelden opnieuw en ik zie en hoor hoe sommige kinderen mee dierengeluiden maken met mij, hoe andere kinderen de blaadjes in het boek aanraken en proberen om te draaien ...

Ik vind het erg belangrijk dat de kinderen iets bijleren (bv. de namen van de dieren, de dierengeluiden). Bovendien hou ik graag de dingen onder controle als begeleider, net omdat ik het mijn taak vind om hen dingen aan te leren. Maar ik zie hier nu op het beeld waar de kinderen nog van genieten of nood aan hebben bij het lezen in een boekje (bv. blaadjes draaien, zelf geluiden maken, dingen nadoen ...). Uiteraard wil ik daar ook zoveel mogelijk rekening mee houden, dat is immers de visie van onze organisatie ‘inspelen op de kindbehoeften’.

Ik voel onmiddellijk veel zin om deze activiteit nog eens over te doen, rekening houdende met wat ik nu gezien heb. Ik wil het iets minder zelf in de hand houden omdat ik merk dat de kinderen ook zelf initiatieven nemen. Ik vind dit best wel spannend want weet niet goed wat er dan zal gebeuren, maar dat kunnen we dan achteraf bekijken. Dus, ik ga ervoor!

Voor de tweede opname zit ik terug met de kinderen op de mat. Ik heb veel verschillende boekjes op de mat gelegd. De kinderen gaan er zelf naartoe en ik laat hen de boekjes verkennen. Ikzelf zit na een poosje vooral aan de zijlijn terwijl de kinderen naarstig bezig zijn.

Tijdens het bekijken van de beelden merk ik hoe de kinderen elk op hun manier de boekjes benaderen. De een wil vooral blaadjes draaien, de ander kijkt vooral naar de prenten in het boek. Nog twee andere kindjes zoeken elkaar op om iets te tonen in hun boekje. We bekijken dit erg nauwkeurig op de beelden voor elk kind afzonderlijk. Dat is erg boeiend om te zien, hoe ze elk zo intens bezig zijn en ze dus ook elk hun eigen noden hebben in het verkennen van de boekjes.

De videocoach vraagt me hoe ik me voel bij het bekijken van de beelden. Ik vertel dat ik me op het moment zelf wat ongemakkelijk voelde toen de kinderen zelf bezig waren met de boekjes en ik eerder aan de kant zat. Wat is dan nog mijn rol als begeleider? De videocoach geeft aan dat ze ervan overtuigd is dat mijn rol in deze activiteit erg belangrijk is en ze daagt me uit om nog eens opnieuw te kijken vanuit dat perspectief. We herbekijken de beelden en kijken naar alle kleine interacties tussen de kinderen en mezelf. Ik zie hoe D. eerst tussen mijn benen blijft zitten en pas daarna – nadat ik haar voldoende veiligheid en nabijheid heb geboden – na een tijdje wegkruipt om zelf een boekje te halen. Ik zie hoe N. zich naar mij draait, naar mij opkijkt en wijst op zijn boekje, en hoe ik reageer door het woord “Dat is een koe, beeuu!” te benoemen. Daarna bladert hij verder in zijn boekje omdat hij nu ook verder kan na mijn tussenkomst. Ik zie ook hoe M. op het moment van mijn dierengeluid mee opkijkt en me nazegt in zichzelf, en daarna terug in zijn boekje verder bladert. Als ik F. een boekje geef, zie ik nu op de beelden dat P. ook een boekje neemt om aan F. te geven. Op dat moment dacht ik dat hij met het boekje zou slaan en riep ik om veiligheidsredenen “Neen, niet slaan”, maar nu zie ik dat hij me eigenlijk wou nadoen. En K. komt op het einde van het fragment naar me toe om me te vragen het boekje voor te lezen.

Ja, ik zie heel duidelijk dat ik een belangrijke ondersteunende rol heb bij de kinderen, ook al zijn ze zelf volop bezig met hun eigen verkenning van de boekjes. Ik zie hier dat de kinderen elk op hun eigen tempo tot bij mij komen en zo veel bijleren op het moment dat het hen past. Die kleine interacties zijn duidelijk wel belangrijk!

“Wat fijn dat ik dit ook kan zien!”

Tik tak, tik tak ... ik hou nog steeds van Tik Tak en ik ben gelukkig niet alleen! Ik vind het zelf leuk om te doen maar ik merk ook dat de kinderen genieten van dit moment. Vandaag is het weer Tik Tak-tijd! De videocoach komt net filmen. Is het wel een goed idee om dit te filmen? De kinderen zitten immers neer gedurende de activiteit, en zal ik niet heel de tijd in beeld zijn? Maar een glimlach en een knipoog stellen mij gerust. We zullen wel zien ...

Toeme, natuurlijk werkt net vandaag mijn muziek niet mee. Dan maar via de computer ... Oké, loslaten, Elke, en dat doe ik: het is wat het is. Ik spring op en neer met de dolfijn, verstop een visje onder bekers, teken een grote vis op een bord ... Kortom, ik dompel me helemaal onder in mijn Tik Tak-sessie. Natuurlijk zie ik de kinderen genieten en kijken en uiteraard hoor ik hen woorden gebruiken maar ik heb toch het gevoel dat ik ook veel bezig ben met de synchronisatie en de activiteit an sich.

Ik ben dan ook heel benieuwd om de beelden te zien. Wat fijn om hun verwondering te zien, hun opengesperde mondjes en stralende ogen. Lang leve Tik Tak! Maar ik ben ook geweldig verrast. X., die anderstalig is en weinig Nederlands spreekt, wijst naar een oranje T-shirt wanneer ik vraag “Welk kleurtje is dit?”, terwijl ik een oranje vis in de lucht houd. Ja, nu zie ik dat hij weet welke kleur het is! Super. Hij kent misschien het Nederlandse woord nog niet, maar kent wel het begrip. Ik voel dat ik in mijn hoofd mijn oordeel over X. aan het bijstellen ben. Wat verder op de beelden zie ik hem ook zwembewegingen maken bij de grote vis. Het ontroert mij. X. is een druk kind en soms is het niet zo gemakkelijk om telkens vanuit het positieve te kijken, maar nu zie ik zoveel potentieel.

Natuurlijk hoor ik degenen die het hardst roepen terwijl ik bezig ben met de Tik tak-sessie. Maar nu zie ik wie nog betrokken is, wie nog meedenkt. De beelden zorgen ervoor dat ik nog meer geloof in het concept van Tik Tak! Misschien kan ik nog meer halen uit mijn nabespreking? Misschien moet ik minder naar woorden vragen maar meer naar ervaringen? Misschien moet ik nog meer non-verbale taal bevestigen? Op deze manier zie ik niet alleen de kinderen die het woord roepen tijdens de sessie, maar zie ik ook X. die zo mooi toont dat hij helemaal mee is. Dankjewel derde oog!

Elke, 1ste kleuterklas, 't Fort in Kortrijk